

СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

© 2014 ДИМНІЧ О. В.

УДК 364.35+368.914](477)

Димніч О. В. Сучасний стан системи пенсійного забезпечення громадян України

Основне соціальне призначення системи пенсійного страхування полягає в гарантуванні мінімально необхідного для проживання рівня доходу у випадку виходу людини на пенсію (заміщення заробітної плати пенсією). Такі соціальні стандарти встановлюються для запобігання поширення бідності серед людей похилого віку. На фоні негативних соціально-економічних процесів, які тривали в Україні впродовж майже цілого десятиріччя, якість пенсійного забезпечення суттєво погіршилася. При дослідженні впливу чинників на фінансовий стан пенсійного страхування у статті проаналізовано стан розподілу пенсійних ресурсів у суспільстві і показано, що такий розподіл є несправедливим і суперечить страховим принципам, задекларованим в діючій системі пенсійного страхування, внаслідок наявності різних пенсійних програм, які передбачають необґрунтовано підвищені розміри пенсій, а також «пільговий» пенсійний вік для осіб, які виходять на пенсію «за вислугу років».

Ключові слова: соціальний захист, пенсійне страхування, Пенсійний фонд України, мінімальна пенсія, пенсійні виплати.

Рис.: 3. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 15.

Димніч Ольга Володимирівна – старший викладач кафедри страхування, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: dymnichov@kneu.edu.ua

УДК 364.35+368.914](477)

Дымнич О. В. Современное состояние системы пенсионного обеспечения граждан Украины

Основное социальное назначение системы пенсионного страхования заключается в обеспечении минимально необходимого для проживания уровня дохода в случае выхода человека на пенсию (замещение заработной платы пенсией). Такие социальные стандарты устанавливаются для предотвращения распространения бедности среди пожилых людей. На фоне негативных социально-экономических процессов, происходивших в Украине в течение почти целого десятилетия, качество пенсионного обеспечения существенно ухудшилось. При исследовании факторов, влияющих на финансовое состояние пенсионного страхования в статье проанализировано распределение пенсионных ресурсов в обществе, а также показана его несправедливость и противоречие страховым принципам, задекларированным в действующей системе пенсионного страхования. Причина такой несправедливости кроется в наличии различных пенсионных программ, предусматривающих необоснованно завышенные размеры пенсий, а также «льготный» пенсионный возраст для лиц, выходящих на пенсию «по выслуге лет».

Ключевые слова: социальная защита, пенсионное страхование, Пенсионный фонд Украины, минимальная пенсия, пенсионные выплаты.

Рис.: 3. **Табл.:** 4. **Библ.:** 15.

Дымнич Ольга Владимировна – старший преподаватель кафедры страхования, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: dymnichov@kneu.edu.ua

UDC 364.35+368.914](477)

Dymnich O. V. Current State of System of Pension Maintenance of Citizens of Ukraine

The basic purpose of social pension insurance system is to provide the minimum cost of living level of income for a person's retirement (pension benefits substitute for wages). Such social standards are established to prevent the spread of poverty among the elderly people. Against the background of negative socio-economic processes that evolved in Ukraine for almost a decade, the quality of pension maintenance has deteriorated significantly. When exploring factors affecting the financial state of pension insurance, in the article the distribution of pension resources in society was analyzed; injustice and contrariety to the insurance principles declared in the current system of pension insurance were revealed. The reason for this injustice is grounded by presence of various pension programs with unduly inflated pension benefits, as well as «privileged» retirement age for «superannuated» persons.

Key words: social protection, pension insurance, Pension Fund of Ukraine, the minimum pension, pension payments.

Pic.: 3. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 15.

Dymnich Olga V. – Senior Lecturer of the Department of Insurance, Kyiv National Economic University named after. V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: dymnichov@kneu.edu.ua

Пенсійне забезпечення – важлива складова системи соціального захисту громадян в сучасних умовах, одним з принципів якої, згідно зі ст. 7 п. 1 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», є «рівноправність застрахованих осіб щодо отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». У ст. 7 п. 2 цього ж Закону зазначено: «пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом» [12]. Однак аналіз практики пенсійного забезпечення громадян України доводить, що дотримання зазначених норм пенсійного законодавства відбувається не завжди.

Пенсійне страхування охоплює громадян похилого віку, інвалідів, осіб, які втратили годувальника, ви-

плати яким проводяться у формі пенсій, надбавок та підвищень до пенсій. Витрати на забезпечення соціального захисту перелічених осіб становлять головну частину витрат ПФУ. Їх фінансування потребує постійного зростання обсягів ПФУ з метою збалансування його доходів і видатків.

У табл. 1 подано дані щодо темпів зростання видатків ПФУ, темпів зростання його доходів і щодо структури доходів. Як видно з табл. 1, видатки бюджету ПФУ протягом 2009 – 2014 рр. стабільно зростають (темпер зростання – 1,52).

Це зростання обумовлене низкою чинників. По-перше, зростає середній рівень заробітної плати, яка служить основою для обчислення обсягів внесків до ПФУ; по-друге, відповідно до законодавства, щороку, починаючи з 1 березня 2005 р., проводиться підвищення розміру пенсії на коефіцієнт, який відповідає не менше ніж 20%

темтів зростання середньої заробітної плати в Україні порівняно з попереднім роком; по-третє, розміри страхових виплат мають індексуватися на рівень інфляції.

Власні доходи ПФУ в цей період теж зростають, але більш низькими темпами (1,5). Для покриття дефіциту, що у зв'язку з цим виникає, використовувалися дотації з Державного бюджету. Темп їх зростання становив 1,8. Це дозволило підтримувати темпи зростання загальних обсягів доходів Фонду на рівні 1,55.

Слід зазначити, що необхідність постійного збільшення доходів ПФУ для фінансування зростаючих витрат викликає проблему щодо виконання платниками своїх зобов'язань перед Фондом. Ця проблема підсилювалася останніми роками недостатньо виваженою фіскальною політикою в умовах фінансової кризи, яка призвела до додаткового фінансового навантаження на роботодавців за рахунок стягнення податків і зборів раніше визначених законодавством термінів; значні обсяги неповерненого з бюджету податку на додану вартість; фактичну зупинку з 2008 р. кредитування банками виробничого сектора економіки. Усе це, у свою чергу, призвело до спаду виробництва, дефіциту обігових коштів у роботодавців, негативних процесів у соціально-трудовій сфері, тінізації зайнятості та оплати праці, скороченні робочих місць, і, відповідно, до дефіциту коштів ПФУ та посилення його залежності

від Державного бюджету України. Залежність ПФУ від держбюджету проявляється у високих відсотках бюджетних дотацій, які, за даними табл. 1, у 2009 р. становили 24,71 % доходів ПФУ, у 2010 р. – 23,04%; у 2011 р. – 20,96%; у 2012 р. – 22,80%; у 2013 р. – 26,44%. За планом на 2014 р. ця частка є найбільшою і становить 27,62 % – 64,6 млрд грн. Але при цьому понад 15 % платників сплачують страхові внески до Пенсійного фонду за мінімальним тарифом. Водночас такі внески здатні покрити не більше 40 % витрат на виплату пенсії в її мінімальному розмірі. Це є свідченням недосконалості законодавчого унормування питань формування ПФУ і призводить до недоотримання Пенсійним фондом страхових внесків, спричиненого наявністю пільг.

У 2014 р. обсяги доходів і видатків бюджету Пенсійного фонду у співвідношенні до загальних обсягів доходів і видатків Державного бюджету України досягли 66 % і 60 % відповідно. Враховуючи значні обсяги доходів і видатків бюджету Пенсійного фонду та його високу залежність від коштів державного бюджету, ми вважаємо, що затвердження бюджету Пенсійного фонду повинно здійснюватися не постановою Кабінету Міністрів України, як це відбувається зараз, а Законами України про держбюджет. Це мало б посилити контроль за ефективністю використання коштів загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Таблиця 1

Структура доходів ПФУ та темпів їх зростання у порівнянні з темпами зростання видатків Пенсійного фонду України за 2009 – 2014 рр., млрд грн

Показник	Рік												Темп зростання 2014/2009
	2009		2010		2011		2012		2013		2014		
	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	млрд грн	%	
Доходи, усього:	151,09	100,00	165,69	100,00	193,48	100,00	215,64	100,00	232,49	100,00	233,92	100,00	1,55
– за рахунок власних джерел	111,41	73,74	124,82	75,33	150,21	77,64	163,64	75,89	168,62	72,53	166,93	71,36	1,50
– за рахунок Державного бюджету	35,82	23,71	38,18	23,04	40,56	20,96	49,17	22,80	61,47	26,44	64,60	27,62	1,80
– за рахунок Фонду соціального страхування на випадок безробіття	0,03	0,02	0,05	0,03	0,06	0,03	0,15	0,07	0,08	0,03	0,11	0,05	3,67
– за рахунок Фонду соціального страхування від нещасного випадку	0,32	0,21	0,42	0,25	0,44	0,23	0,48	0,22	0,11	0,05	0,08	0,03	0,25
Залишок коштів на початок року	3,51	2,32	2,23	1,35	2,20	1,14	2,20	1,02	2,20	0,95	2,20	0,94	0,63
Видатки, усього	164,14	100,00	192,28	100,00	209,04	100,00	228,76	100,00	252,05	100,00	248,95	100,00	1,52

Джерело: розраховано автором за даними Постанов КМУ «Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України» за 2009 – 2014 рр. [6 – 11].

Крім того, було посилено контроль за виконанням норми ст. 113 Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058 [12], відповідно до якої за рахунок коштів державного бюджету здійснюється покриття дефіциту бюджету Пенсійного фонду лише в частині виплати мінімальних пенсій, а не щодо загального його обсягу.

Відповідно до даних табл. 1 обсяги запланованих на 2014 р. видатків ПФУ склали 248,95 млрд грн. Цей обсяг вперше є меншим за показники попереднього року (2013 р. – 253,05 млрд грн). Обсяги витрат на 2014 р. було обчислено з урахуванням проведеного з 1 січня 2014 р. перерахунку розмірів пенсій, призначених згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; із застосуванням показників середньої заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України за 2014 р., що враховується при обчисленні пенсій; зростанням мінімального розміру пенсії відповідно до збільшення прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб; збільшенням розмірів надбавок і підвищень до пенсій, які визначаються з урахуванням прожиткового мінімуму.

На зменшення обсягів витрат ПФУ вплинули негативні процеси, які відбуваються в країні протягом 2014 р. (спад обсягів промислового виробництва майже за усіма видами економічної діяльності, ліквідація підприємств, вивільнення працівників, зростання рівня безробіття тощо). Ці процеси зумовили високі темпи скорочення як застрахованих осіб, так і страхувальників і призвели до зменшення обсягів надходжень страхових внесків до Пенсійного фонду.

Так, за даними ПФУ, до бюджету фонду з усіх джерел фінансування за січень – серпень 2014 р. надійшло 162976,5 млн грн, що в порівнянні з відповідним періодом минулого року менше на 1391,3 млн грн, або на 0,6%. Власні надходження склали 108320,6 млн грн (зменшилися на 508,2 млн грн). Дотації з держбюджету скоротилися на 883,1 млн грн і склали 54655,9 млн грн. У загальному обсязі надходжень власні доходи складають 66,3% (табл. 2), решта – кошти держбюджету.

Таблиця 2

Надходження до Пенсійного фонду України за період січень – серпень у 2013 р. і у 2014 рр., млн грн

Надходження	Січень – серпень 2013 р.	Січень – серпень 2014 р.	Різниця
Власні	108 828,8	108 320,6	-508,2
З держбюджету	55 489,0	54 655,9	-883,1
Разом	164 317,8	162 976,5	-1391,3

Джерело: [4].

Зменшення надходжень до ПФУ супроводжувалося зменшенням кількості пенсіонерів. Середній рівень пенсій при цьому залишився практично незмінним. Так, згідно з інформацією Пенсійного фонду, станом на 01.01.2014 р. чисельність українських пенсіонерів становила 13 533 308 осіб, а середній рівень пенсії складав 1526,09 грн/міс.; станом на 01.07.2014 р. відповідно –

12 757 443 пенсіонери, які, у середньому, отримували по 1560,98 грн. щомісячно. Отже, чисельність пенсіонерів за I півріччя 2014 р. скоротилася на 776 тис. осіб, при збільшенні середнього рівня пенсії в країні на 34 грн 89 коп.

Якщо зважити на девальвацію гривні з січня по червень 2014 р. у розмірі 47,5%, середня пенсія в Україні в даний період скоротилася з 190,76 до 132,28 дол. США. Якщо до цього додати 12,6% (у річному обчисленні) інфляцію в Україні за підсумками першого півріччя поточного року, яка до кінця 2014 р., згідно з попередніми оцінками НБУ, може досягти 17 – 19,0%, то зрозуміло, що середня пенсія українських пенсіонерів буде ще нижчою [15].

Зміни, які відбулися у 2014 р. у порівнянні з попереднім роком у структурі категорій пенсіонерів та у щомісячному розмірі середньої пенсії за зазначеними категоріями, подані в табл. 3. Найбільш багаточисельна група пенсіонерів – пенсіонери за віком – скоротилася на 566 тис. осіб – до 9,831 млн, при цьому середній рівень пенсії склав 1557,76 грн/міс. (+36,17 грн).

Кількість пенсіонерів по інвалідності зменшилася до 1,424 млн осіб (-73 тис.), при цьому самі пенсійні виплати, у середньому, зросли на 15,86 грн – до 1380,33 грн/міс.

Незважаючи на значні втрати в зоні АТО, кількість пенсій по втраті годувальника в Україні в першому півріччі знизилася на 70 380 осіб – до 628 482 осіб, при цьому середній рівень пенсії зріс до 1327,55 грн (+57,02 грн).

Пенсії за вислугою років до 01.07.2014 р. отримували 213 643 українці (-4500 у порівнянні з січнем). Їх середня пенсія зросла до 1631,24 грн/міс. (+31,06 грн).

Пенсії військовослужбовців за цей період в середньому були підвищені на 52,94 грн – до 2426,10 грн/міс. Сама ж кількість військових пенсіонерів в Україні за перші шість місяців 2014 р. скоротилася до 542 651 особу (-22 653 осіб).

Кількість суддів, що знаходяться на довічному утриманні держави, за цей самий час скоротилася до 1384 (-109 осіб), середні ж пенсії цієї групи населення країни виросли до 15145,23 грн/міс. (+2968,4 грн).

Соціальні пенсії – 976,52 грн/міс. в Україні до початку другого півріччя 2014 р. отримували 115 648 осіб. На такі скорочення загальної кількості «соціальних» пенсіонерів на 9500 тис. осіб середній рівень їх пенсій був підвищений на 0,48 коп.

Наведені дані свідчать про те, що стан розподілу пенсійних ресурсів в суспільстві є несправедливим і таким, що суперечить страховим принципам формування коштів системи пенсійного страхування, особливо враховуючи коливання в рівні пенсійного забезпечення.

У зв'язку з необхідністю вживати заходів щодо нівелювання значних розбіжностей у розмірі пенсій з 1 лютого 2014 р. пенсії переобчислено з урахуванням показника зарплати в розмірі 2937,98 грн, що відповідає рівню середньої заробітної плати, з якої сплачено страхові внески на одну застраховану особу в цілому по Україні. Разом з цим враховано величину оцінки одного року страхового стажу – 1,35%. Ці заходи дозволили зробити ще один крок у досягненні соціальної справедливості при призначенні пенсій і їх належної диференціації. Якщо у

Склад пенсіонерів та зміни в середній пенсії за I півріччя 2014 р.

Категорія пенсіонерів	Кількість осіб на 01.01.14 р., млн	Кількість осіб на 01.07.14 р., млн	Відхилення, млн (+/-)	Середня пенсія за категоріями осіб на 01.01.14 р., грн/міс.	Середня пенсія за категоріями осіб на 01.07.14 р., грн/міс.	Відхилення, грн (+/-)
Загальна кількість пенсіонерів	13,533	12,757	-0,776	1 526,09	1 560,98	+34,89
Пенсіонери за віком	10,397	9,831	-0,566	1 521,59	1 557,76	+36,17
Пенсіонери по інвалідності	1,497	1,424	-0,073	1 364,47	1 380,33	+15,86
Пенсіонери по втраті годувальника	0,699	0,628	-0,071	1 270,53	1 327,55	+57,02
Пенсіонери за висло-гою років	0,218	0,214	-0,004	1 600,18	1 631,24	+31,06
Пенсіонери-військово-службовці	0,565	0,543	-0,022	2 373,16	2 426,10	+52,94
Пенсіонери-судді	0,001	0,001	0,000	12 176,83	15 145,23	+2 968,40
Соціальні пенсії	0,125	0,116	-0,009	976,04	976,52	+0,48

Джерело: [1].

2012 р. середній розмір пенсії перевищував мінімальний розмір на 59,4% (1421,6 грн проти 844 грн), у 2013 р. це співвідношення склало 60,2% (1484 грн проти 894 грн), то у 2014 р. – 64% (1526,9 грн проти 977,47 грн).

Мінімальну пенсію за віком та по інвалідності передбачено виплачувати в розмірі прожиткового мінімуму, визначеного законом для осіб, які втратили працездатність (рис. 1).

При цьому встановлюються й максимальні і мінімальні пенсії. Це - пенсії за особливі заслуги, які вста-

новлюються понад прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність. Мінімальні пенсії інвалідам строкової служби призначаються відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» [13] і становлять, залежно від категорії пенсіонерів, від 100% до 130% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність (з 1 січня 2014 р. від 949 грн до 1233,7 грн).

Максимальний розмір пенсій (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової

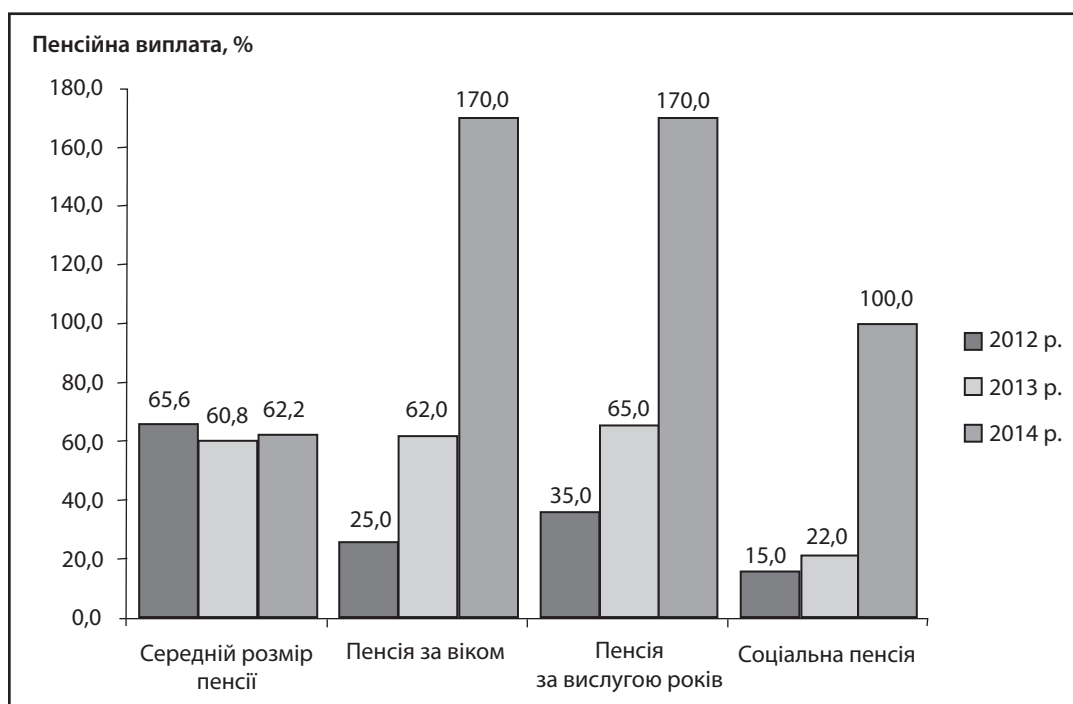

Рис. 1. Розмір пенсійної виплати у % до прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, за окремими видами пенсій [4]

допомоги та пенсій за особливі заслуги перед Україною та інших доплат до пенсій, встановлених законодавством), обчислених відповідно до Митного кодексу України, законів України «Про державну службу», «Про Національний банк України», «Про дипломатичну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про судову експертизу», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», «Про пенсійне забезпечення», Постанови Верховної Ради України від 13 жовтня 1995 р. № 379/95-ВР «Про затвердження Положення про помічника-консультанта народного депутата України», не може перевищувати 10 мінімальних розмірів пенсії за віком, встановленої ст. 28 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Максимальний розмір пенсій щороку збільшується. Так, станом на 01.01.2012 р. він становив 8220,00 грн; на 01.01.2013 р. – 8772,00 грн; на 01.01.2014 р. – 9490,00 грн.

При цьому, відповідно до Постанови КМУ від 26.03.2008 р. № 265, мінімальна пенсійна виплата у зв'язку із втратою годувальника встановлена в диференційованих розмірах з урахуванням кількості дітей в родині. На всіх членів сім'ї, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, призначається одна спільна пенсія, що розподіляється між ними рівними частками. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається: на одного члена сім'ї – 100% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, або 949 грн, на двох членів сім'ї – 120%, або 1138,8 грн, на трьох та більше членів сім'ї – 150%, або 1423,5 грн [14]. На нашу думку, це надто низькі рівні щомісячних пенсій, які не можуть забезпечити родину від зuboжіння.

Зростання обсягів доходів і витрат ПФУ багато в чому визначається щорічним зростанням розміру заробітної плати, яка служить базою для нарахування внесків до всіх фондів системи ЗОДСС. Дані щодо динаміки середнього розміру пенсій та середньої заробітної плати за період 2010 – 2014 рр., наведено у табл. 4.

Як свідчать показники, представлені у табл. 4, середня заробітна плата за 2014 р. перевищує показник за 2010 р.

у 1,41 разу. Темп росту пенсійних виплат при цьому мав би бути відповідним, проти він є випереджаючим: середній розмір пенсії за віком збільшився у 1,46 разу; за інвалідністю – у 1,54 разу; у зв'язку з втратою годувальника – у 1,57 разу; соціальні пенсії – у 1,53 разу. Скоротився лише розмір пенсії за вислугу років: темп росту склав 0,95. Але, як свідчать дані рис. 2, рівень цієї пенсії по відношенню до середньої заробітної плати був самим високим.

Незважаючи на випереджаюче зростання середньомісячної пенсії за інвалідністю, її розмір у 2013 р. є майже на 200 грн. меншим за пенсію за віком. Він не може забезпечити оплату медичних послуг і медичних препаратів, вартість яких щомісячно коливається, саме ця категорія пенсіонерів лишається найбільш незахищеною в умовах ринкової економіки (при стрімкому зростанні цін на споживчі та медичні товари і повільному зростанні розміру пенсій та допомоги). Отже, матеріальне забезпечення пенсіонерів по інвалідності залишається досить вагомим проблемою, у той час як частка пенсіонерів по інвалідності становить останніми роками близько 11% усієї сукупності пенсіонерів.

Зміну співвідношення середнього рівня пенсій із середньою номінальною заробітною платою протягом останніх трьох років (2011 – 2013 рр.) унаочнює рис. 2, де показано, як співвідносився середній рівень пенсії. Так, у 2011 р. він становив 43,7%; у 2012 р. – 41,4%; у 2013 р. – 45,0%. Разом з тим, пенсія за вислугу років становила у 2011 р. 65,3% заробітної плати; у 2012 р. – 53,3% заробітної плати; у 2013 р. – 66,5% заробітної плати. Пенсія за віком – відповідно, 44,0%, 41,4%, 44,8%. Соціальна пенсія була найнижчою. Її рівень становив у 2011 р. 28,3%; у 2012 р. – 27,0%; у 2013 р. – 28,2% середньої номінальної заробітної плати.

При дослідженні впливу чинників на фінансовий стан пенсійного страхування проаналізовано стан розподілу пенсійних ресурсів у суспільстві і доведено, що такий розподіл є несправедливим і суперечить страховим принципам, задекларованим у діючій системі пенсійного страхування, внаслідок наявності різних пенсійних програм, які передбачають необґрунтовано підвищені розміри пенсій, а також «пільговий» пенсійний вік для осіб, які виходять на пенсію «за вислугу років». Така дострокова пенсія, відповідно до прикінцевих положень Закону України «Про пенсійне забезпечення», виплачується «особам, пенсії яким призначені відповідно до

Таблиця 4

Склад та динаміка середнього розміру пенсій та середньої заробітної плати в Україні за 2011 – 2014 рр., грн [3]

Показник	Рік					Темп зростання 2014/2010 рр.
	2010	2011	2012	2013	2014	
Середня заробітна плата	2 239,0	2 633,0	2 722,0	3 000,0	3 148,0	1,41
Пенсії за віком	1 039,6	1 156,0	1 252,4	1 464,3	1 521,6	1,46
Пенсії по інвалідності	884,6	1 033,8	1 164,3	1 359,2	1 364,5	1,54
Пенсії у зв'язку з втратою годувальника	807,9	940,0	1 053,8	1 252,8	1 270,5	1,57
Пенсії за вислугу років	1 676,3	1 719,1	1 795,2	2 172,1	1 600,2	0,95
Соціальні пенсії	620,6	744,8	818,1	920,3	949,0	1,53

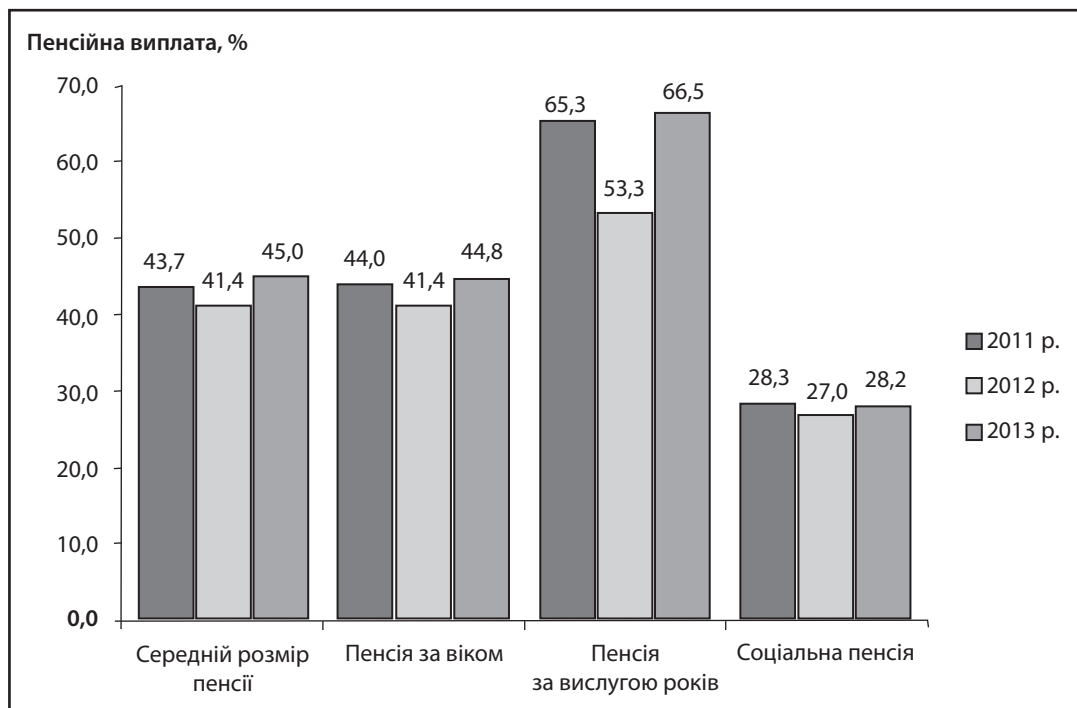

Рис. 2. Розмір пенсійної виплати у % до середньої номінальної заробітної плати, за окремими видами пенсій [5]

пунктів «в» – «е» та «ж» ст. 13 Закону за рахунок коштів Державного бюджету України до досягнення пенсійного віку». Ми вважаємо, що перелік професій, які дають право на пільгову пенсію, та умови надання такої пенсії є недостатньо обґрунтованим і недостатньо логічним. Цю нашу думку підтримують й інші фахівці [2].

Структура розподілу чисельності пенсіонерів за віком у солідарній системі за рівнем одержуваних пенсій у 2013 р. свідчить про те, що достатньо нерівномірний розподіл пенсіонерів за рівнем одержуваних пенсій виправити поки не вдається, адже частка осіб, що одержують пенсії в розмірі від 1-ї до 2-х мінімальних пенсій, є занадто великою (рис. 3).

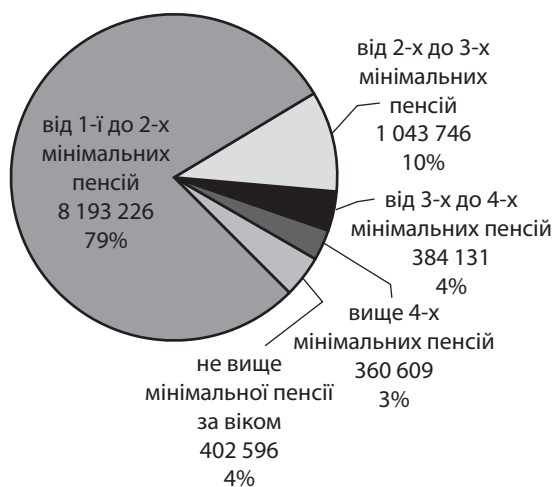

Рис. 3. Розподіл чисельності пенсіонерів за віком у солідарній системі за рівнем одержуваних пенсій, призначених за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», станом на 01.01.2014 р., тис. осіб [3]

Як видно з рис. 3, 4% загальної кількості пенсіонерів в Україні отримували пенсію в розмірі, що не перевищує мінімальну пенсію за віком; 79% загальної чисельності пенсіонерів – у розмірі від 1-ї до 2-х мінімальних пенсій; 10% – у розмірі від 2-х до 3-х мінімальних пенсій; 4% – від 3-х до 4-х мінімальних пенсій; 3% – вище 4-х мінімальних пенсій.

Ми вважаємо, що така структура розподілу пенсіонерів є наочним доказом того, що сучасна солідарна пенсійна система працює з досить великим напруженням, яке дозволяє державі виконувати соціальні зобов'язання перед більшістю громадян у вкрай обмежених розмірах. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтернет-ресурс «financenews24» // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://financenews24.org/pensii-v-ukraine-povu-sheny-komu-i-na-skol-ko> – Назва з екрану.
2. Інтернет-ресурс «Країна Ліберальна» // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://liberal.in.ua/seredniy-klas/chomu-zachinyaiutsya-silski-pidpriemstva-abo-zachiy-rachunok-pilgi.html> – Назва з екрану.
3. Міністерство праці та соціальної політики України та Пенсійний Фонд України. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://finrep.kiev.ua/download/msp_stat_1q_2012.pdf – Назва з екрану.
4. Офіційний сайт Пенсійного Фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfu.gov.ua/pfu/doccatalog/document?id=218386> – Назва з екрану.
5. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : bank.gov.ua/files/PAY_u.xls – Назва з екрану.
6. Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2009 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 берез-

ня 2009 р. № 235 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/235-2009-%D0%BF>

7. Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2010 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2010 р. № 626 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/626-2010-%D0%BF>

8. Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2011 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 2011 р. № 643 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/643-2011-%D0%BF>

9. Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2012 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2012 р. № 69 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/69-2012-%D0%BF>

10. Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2013 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2013 р. № 101 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/101-2013-%D0%BF>

11. Про затвердження бюджету Пенсійного фонду України на 2014 рік : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2014 р. № 202 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/202-2014-%D0%BF>

12. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-VI зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>

13. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 р. № 2263-XII зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>

14. Про деякі питання пенсійного забезпечення громадян : Постанова Кабінету Міністрів України 26.03.2008 р. № 265 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265-2008-%D0%BF>

15. Український журнал «Економіст» // Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-ekonomist.com/8299-rada-nbu-obnovila-prognoz-nflyacyi-ta-ekonomchno-go-zrostantnya.html> – Назва з екрану.

REFERENCES

Internet-resurs «financenews24». <http://financenews24.org/pensii-v-ukraine-povy-sheny-komu-i-na-skol-ko>

Internet-resurs «Kraina Liberalna». <http://liberal.in.ua/seredniy-klas/chomu-zachinyaiutsya-silski-pidpriemstva-abo-zachiy-rachunok-pilgi.html>

[Legal Act of Ukraine] (2009). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/235-2009-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/626-2010-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/643-2011-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/69-2012-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/101-2013-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/202-2014-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>

[Legal Act of Ukraine] (1992). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>

[Legal Act of Ukraine] (2008). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265-2008-%D0%BF>

“Ministerstvo pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy ta Pensiyni Fond Ukrainy. Zahalnoobov'язkove derzhavne sotsialne strakhuvannia ta pensiine zabezpechennia” [Ministry of Labour and Social Policy of Ukraine and the Pension Fund of Ukraine. Compulsory state social insurance and pensions]. http://finrep.kiev.ua/download/msp_stat_1q_2012.pdf

Ofitsiyni sait Pensiinoho Fondu Ukrainy. <http://www.pfu.gov.ua/pfu/doccatalog/document?id=218386>

Ofitsiyni sait Natsionalnoho Banku Ukrainy. bank.gov.ua/files/PAY_u.xls

Ukrainskyi zhurnal «Economist». <http://ua-ekonomist.com/8299-rada-nbu-obnovila-prognoz-nflyacyi-ta-ekonomchno-go-zrostantnya.html>